

Fanefjord Bibliotek

Artikel i Møns Dagblad feb. 1962

25 års jubilæum i 1962

Vi begyndte ved et ovalt bord – den første låner var en dreng!

*Fanefjord Biblioteksforening fejrer mandag den 19. feb. 1962, 25 års jubilæum.
Samtidig kan bibliotekaren, frk. Meta Hansen, Askeby, holde sit eget 25 års jubilæum.*

Det er ofte ikke tilstrækkeligt, at et enkelt menneske er klar over, at der er et behov, som trænger til at blive dækket. Som regel skal der gøres opmærksom på, at der er tale om en mangel, af hvad art den så, måtte være, og når dette bliver klart, er det muligt at få følgeskab i arbejdet på bestræbelserne for at dække det manglende.

Mange fortilfælde viser, at sådan er udviklingen gået. Nogle opdager det tidligere end andre, at en mangel er ved at opstå, og arbejder for at borteliminere den bliver påbegyndt. Denne linje kendetegner også fortiden for Fanefjord biblioteksforening, der mandag den 19. ds. Kan fejre 25 års jubilæum. Allerede på et meget tidligt tidspunkt begyndte nu afdøde førstelærer Bork-Andersen, Dame, at arbejde for oprettelsen af en biblioteksforening. Han søgte samarbejde med den daværende sognerådsformand Jørgen Skovgård, og disse mænd enedes da om at indkalde til et beboermøde for at orientere om deres planer. Imidlertid viste tinden sig endnu ikke moden. Der kom kun de to indbydere samt aftenens taler, bibliotekskonsulent Banke. Mange år senere kunne lærer Bork-Andersen med munterhed kommentere situationen med bemærkningen: *"Da der var gået halvanden time, kom der tre kopper kaffe – andet fik vi ikke ud af det møde."*

Så var det tid –

Tanken sad stadig Bork-Andersen i sindet, og bestandig arbejdede han for at få skabt realiteter bag ideen.

I efteråret 1936 sammenkaldtes på ny til møde, og denne gang var der skabt interesse for sagen. Mødet samlede god tilslutning, og et udvalg blev nedsat til at arbejde videre med planerne. Den 9. dec. 1936 blev der indkaldt til stiftende generalforsamling på *"Hjørnet"*. Der blev opstillet vedtægter for den nydannede forening, hvis første bestyrelse kom til at bestå af:

Lærer Bork-Andersen, Dame, gdr. Alfred Scheye, Dame, grd. Holger Borgman, Hårbølle, gdr. Jørgen Scheye, Vindebæk, gdr. Marius Larsen, Vollerup, gdr. Albert Albrechtsen, Askeby og lærer H. P. Jensen, Askeby.

Ved et efterfølgende bestyrelsesmøde den 15. dec. blev lærer Bork-Andersen, der havde været primusmotor i hele arbejdet, foreningens formand. En stilling han beklædte med stor dygtighed, indtil han i foråret 1957 flyttede til Stege.

Efter den stiftende generalforsamling tog arbejdet med oprettelsen af et bibliotek for alvor form. Men der skulle skaffes startkapital for at indkøbe et passende antal bøger.

I sognerådets følgende møde blev der bevilget 10 øre pr. indbygger i kommunen. (Fanefjord Kommune). Fra Fanefjord Sparekasse modtog man et tilskud på 100 kr., fra foredragsforeningen 100 kr. og ungdomsforeningen og Brugsforeningen gav 50 kr. hver. Den 9. jan. 1937 ansatte biblioteksbestyrelsen frk. Meta Hansen, Askeby, som bibliotekar for en løn af 250 kr. om året. Der må i de dage have været voldsomme lønstigninger! Idet lønnen allerede den 11. jan. – to dage efter – blev forhøjet til 300 kr. årligt.

Derefter blev der foretaget de fornødne indkøb af inventar til udlånsværelset – såsom reoler o. lign. Forhandlingsprotokollen beretter, at man foretog bogindkøb for det svimlende beløb af 796 kr. det fremgår ikke, hvor mange bøger, det drejede sig om, men på den første ordinære generalforsamling blev det oplyst, at man rådede over 281 bind.

Et heldigt valg

Årene, der er gået siden Meta Hansens ansættelse, har med al tydelighed vist, at det var et heldigt valg, man foretog. Frk. Meta Hansens indsats i bibliotekets daglige liv kan ingenlunde gøres op, men det er en betydelig og aktiv gerning, hun har øvet for denne sag, som gik ind for, og som hun troede på ville lykkes. Selv fortæller frk. Meta Hansen – med klædelig beskedenhed – om de første års vanskeligheder, men også om de små sejre i hverdagen.

Bork-Andersen var en dejligt arbejdsgiver, der aldrig manglede initiativ, fortæller frk. Meta Hansen, han gav os andre troen på, at arbejdet skulle og måtte lykkes.

Hvor startede biblioteket? Vi startede i to lokaler i "Bygningen" ved en lille højtidelighed den 19. feb. 1937, og begyndelsen foregik ved et ovalt bord, som Laurits Christiansen havde stillet til rådighed. Ved det bord skete de første udlån.

Kom der "kunder" den første dag?

Den første var en dreng på 12-13 år, kan jeg huske, men vi havde ellers kun nogle stykker de første dage. Folk var lidt skeptiske over det nye.

Før kom der en bogkasserne rundt i skolerne, sendt fra biblioteket i Stege, men det var en ordning, som lærerne ikke var særlig glade ved. Folk kom på de mærkeligste tider af døgnet for at låne bøger. En lærer har fortalt, at han selve juleaften fik besøg af en "låner", der havde glemt at få lekture til juledagene. (Dengang boede lærerne på de skoler de var tilknyttet i landsbyerne) red.

20 kr. i tilskud

Det var ingen stor gage De fik til at begynde med?

Nej, det var så lidt, at bibliotekskonsulent Banke sagde til mig: *"Vi kan ikke kalde det gage, vi må kalde det gratiale. Jeg har dog skrevet, at De skal have mindst 25 kr. om måneden."*

I 1938 blev jeg sendt til et kursus på biblioteksskolen i Vejle, og der fik jeg bevilget den fyrstelige sum af 20 kr. i tilskud. Nu skal jeg tilføje, at selve kurset blev betalt af staten, men alligevel var det ikke meget. Havde De ikke andre bind end de indkøbte 281 stykker?

"Jo, vi fik 200 bind sendt fra biblioteket i Stege, for at vi kunne have et nogenlunde udvalg. Havde vi ikke de ønskede bøger på vore reoler, kunne vi skaffe dem bl.a. fra Stege".

Hvor stor er bogsamlingen nu?

"Vi har ca. 3800 bind, og en aktiv lånerskare på 326 personer".

Jeg har været glad for arbejdet i de 25 år, fastslår frk. Meta Hansen, der nu på grund af alder trækker sig tilbage til 1. april.

Kulturel indsats i 25 år

Da Fanefjord Centralskole blev indviet sidste sommer, flyttede biblioteket samtidig ind i nogle dejlige og rummelige lokaler i skolebygningen. De sidste år havde også været præget af pladsmangel på *"Bygningen"*. Den kalamitet er nu overvundet.

Mandag den 19. juli fejrer biblioteket 25 års jubilæum ved en festlighed på *"Hjørnet"*, hvortil der er inviteret en del, der på den ene eller anden måde har virket til gavn for det lokale bibliotek. Gennem 25 år er der øvet en kulturel og folkelig indsats fra og igennem Fanefjord bibliotek, en indsats, der har båret frugt på sine mange måder. På mandag fejres dagen for såvel biblioteket som den afholdte bibliotekar, frk. Meta Hansen.

Den nuværende ledelse:

Da førstelærer Bork-Andersen i 1957 flyttede, valgtes gdr. Åge Knudsen, Dame til formand, og han har siden beklædt denne post.

Bestyrelsen består i øvrigt af: *Bestyrerinde frk. Maren Rasmussen, Fanefjord Alderdomshjem, gdr. Hans Anker Andersen, Vindebæk, skoleinspektør Akhøj Nielsen, Dame, gdr. V. K. Petersen, Tostenæs, gdr. P. Hemmingsen, Hårbølle og frk. Gudrun Jørgensen, Dame. Fanefjord sogneråd er repræsenteret i ledelsen ved gdr. Kristian Frimann, Kokseby, og arbejdsmand Hans Peter Marcussen, Vollerup.*

ab-

Bibliotekarens 25-årsjubilæum

*Det går aldrig – sagde bibliotekar frk. Meta Hansen, Askeby,
da hun blev tilbudt stillingen som daglig leder af Fanefjord Bibliotek!*

Tirsdag den 25. juli 1961 fylder bibliotekar frk. Meta Hansen Askeby 70 år. Meta Hansen hører til de trofaste overfor sit virke og dem, hun føler sig knyttet til.

Gennem mange år har hun varetaget Fanefjord Biblioteks interesser på en sådan måde, at det har skabt stor anerkendelse i de kredse, der har tilknytning til biblioteket.

Meta Hansen er født på "Bomgården", som hendes forældre ejede. Hun fortæller, at hun i 1911 tog til Ollerup Højskole som elev hos daværende forstander Kristensen-Randers. Forinden havde hun haft pladser rundt hos familien på Møn – Det var første gang, jeg sådan set var uden for øen, siger Meta med et lille smil, men det gav blod på tanden, så jeg tog senere plads hos en lægefamilie i Køge. Jeg havde også plads på Hellevad Mølle. Der var jeg hos fru Sandbeck i tre år, først på gården, senere i villaen i Vordingborg. Jeg lavede mad til hele familien og der var på gården ni personer på kost. Derefter var jeg hjemme en tid og forsøgte at lære at sy. Jeg gik til undervisning hos Sandgård i Stege, men det lå ikke rigtig for mit temperament og det blev kun til lidt hverdagstøj og anden slags. Meta Hansen ler hjerteligt ved tanken. Det gik bedre, da jeg kom på Sorø Husholdningsskole. Det var noget, der passede mig. Hos frk. Westergaard havde jeg den dejlig tid.

Hvor var jeg så; jo, så kom jeg til Lolland. Jeg var husbestyrerinde hos familien Svendsen på "Sophiendal".

Var det godt at være på Lolland?

Nej, men der blev en klynken, hver gang jeg talte om at rejse, så det blev til ti år.

Men i 1934 blev det alvor. Da tog jeg her hjem hos mine forældre, der var gamle og knapt kunne klare sig selv. Siden er jeg blevet her og har slået rødder. Det var nu ikke så svært, eftersom jeg har familien og vennerne boende her.

Nu er det så biblioteket dukker op i billedet?

Ja, lærer Bork-Andersen, Damme Hovedskole, stiftede biblioteket i 1937, og sagde til mig: "Det er lige noget for dig at blive bibliotekar".

Det går aldrig, svarede jeg. Der skal eksamen og alt det der til og det har jeg ikke noget af.

Men Bork-Andersen sagde: "Skidt med de papirer; nu kan du prøve". Det gjorde jeg og det gik. Det var jo lidt vanskeligt i begyndelsen inden jeg kom ind i forretningsgangen, men jeg havde en stor støtte i Bork-Andersen, der var formand til sin død.

Hvor stor en bogbestand startede I med?

Der var omkring 600 bind. Nu er vi oppe på ca. 3700 bind og har også børnebibliotek. Det havde vi ikke i starten, men det er jo interessant med børnene. Vi har f. eks. en børnebog der hedder: "Den arme kongedatter". Den er børn meget interesseret i, men hvis de opdager den har med Danmarkshistorien at gøre, er den ikke længere så interessant. Der må jeg altså se at få det pakket lidt ind.

Læserinteressen før og nu?

Den er i alle biblioteker for nedadgående. Det skyldes så mange ting. Folk har fået fjernsyn og de kan komme mere omkring end tidligere osv. Vi havde den største læserskare under krigen, da der ikke var til at komme nogen steder. Det var ikke engang til at beskæftige sig med håndarbejde, der var jo end ikke garn at få. Vi har dog nogenlunde holdt læsertallet trods alt.

Det er slet ikke til at forstå, at der er gået omkring 25 år siden jeg startede. Det var oppe i "Bygningen", som den kaldes, eller rettere "Den Gamle Dame Kro". (Teaterbygningen Fanefjord). Først havde vi to lokaler på første sal, senere fik vi et til. Alligevel kneb det med pladsen den sidste tid, vi var der. Nu har vi de dejligste lokaler, der kan tænkes på den nye skole (Fanefjordskolen). Det har været nogle dejligt og interessante år og jeg fortryder ikke, at jeg "prøvede". Det er der heller ingen andre i Fanefjord sogn, der gør.

Meta Hansens indsats i bibliotekets tjeneste vurderes højt. Det viser hendes store popularitet. Hun er den venlige og imødekommende, såvel i biblioteket som i sit hyggelige hjem i Askeby. Sådan kendes hun og sådan kan folk lide hende – fordi hun er ægte.

På tirsdag samler Meta Hansen sin store slægt og mange venner til en sammenkomst i Fanefjord Skovpavillon for at fejre det runde tal – halvfjerds. Man tror faktisk kun der er tres!

Artikel i Møns Dagblad 1961 ab-

Blev den gamle kro bibliotek for at lokke husarerne ind?

*Spurgte amtsskolekonsulent Ingemann Petersen i sin tale
ved den festlige 25 års jubilæumsfest for bibliotekar,
frk. Meta Hansen og Fanefjord Bibliotek.
Meta Hansen hjertelige hyldet af alle festens talere.*

Dagen igennem strømmede det inde med blomster og hilsner til såvel Fanefjord Bibliotek som til den afholdte bibliotekar gennem de 25 år, biblioteket har bestået.

25 års jubilæet markeredes i aftes ved en fest på "Hjørnet" i Dame. Til festen, der havde samlet omkring 100 mennesker, havde bibliotekets ledelse inviteret amtsskolekonsulent Ingemann Petersen, bibliotekar Bjærge-Hansen, Møns Folkebibliotek, Fanefjord sogneråd, foreningsledere for de forskellige foreninger i Fanefjord sogn, der ved økonomiske bidrag har vist biblioteket støtte. Ligeledes var de tre medlemmer af den første bestyrelse, gdr. Albert Albrektsen, gdr. Jørgen Scheye og gdr. Hans Jørgen Hansen samt bibliotekar Meta Hansens søskende med ægtefæller inviteret til festen.

Gøngernes virke i det sydlige Sjælland og Møn

Efter at bibliotekets formand gdr. Åge Knudsen, Dame, havde budt velkommen, holdt overlærer Harry Hansen, Præstø, et foredrag om gøngernes patriotiske indsats under svenskekrigen. Foredraget, der var ledsaget af meget smukke farvelsbilleder, tegnede et konkret billede af den indsats, Svend Poulsen (Gøngehøvdingen) og hans tapre mænd øvede ved deres heroiske indsats mod den svenske fjende. Støttet af indgående studier fik festens deltagere et godt indtryk af, hvad der er historisk korrekt og hvad der er romantiserede skildringer af en modstandskamp gennemført af en lille gruppe uforfærdede mænd, ledet af

den dygtige anfører. Foredraget blev hilst af bifald, og hertil knyttede formanden en tak for overlærerens bidrag til jubilæumsfesten.

”Enten hun piber eller synger”

Efter kaffen tog formanden Åge Knudsen på ny ordet. Han mindedes førstelærer Bork-Andersen, der var den egentlige stifter af biblioteket. I dag lader vi tankerne gå tilbage til denne mand med taknemmelighed for, hvad han har givet vort sogn gennem det bibliotek, der nu har bestået i 25 år. Bork-Andersen så rigtig, han så, der var et behov og bibliotekets vækst i de forløbne år har været af et sådant omfang, at man kun kan glædes derved. Det skal være midt håb, at fremgang også må kendetegne biblioteket i fremtiden.

Også på anden vis, fortsatte Åge Knudsen, mens han vendte sig til sin borddame, den jubilerende bibliotekar, frk. Meta Hansen, så Bork-Andersen rigtig. Da foreningen var startet, stod man og manglede en bibliotekar. Men Bork-Andersen sagde: *”Der går en pige i Askeby, hun skal være bibliotekar, enten hun synger eller piber, hun er den rette på den plads”*. Det var dig, han mente, Meta, og din gerning gennem de 25 år har været af en sådan beskaffenhed, at det vanskeligt lader sig vurdere. Vi siger tak for en stor indsats for en sag, du troede på, og som du lagde et stort arbejde for. Vi overrækker dig denne lille erindringsgave som en ringe tak for en stor indsats. Formanden overrakte derefter Meta Hansen et meget smukt guldarmbånd og en koralhalskæde, og udbragte et kraftigt besvaret trefoldigt leve for den afholdte bibliotekar. Formanden rettede derefter sin tak til sognerådet for venlighed og forståelse gennem de 25 år. I har altid taget vel imod os, også når vi anmodede om højere tilskud, og det siger vi tak for. Ligeledes takkede han bibliotekar Bjærge-Hansen for god hjælp og støtte fra Møns Folkebibliotek, ligesom han takkede sine kolleger i bestyrelsen for godt samarbejde. Han sluttede med at udtrykke gode ønsker for Fanefjord Biblioteks fremtid.

En god opbygning

Skoleinspektør Akhøj Nielsen overbragte en hilsen fra sognerådsformand, gdr. Albert Petersen, Hårbølle, der var forhindret i at være til stede. Skoleinspektøren lykønskede fra sognerådet og udtalte, at han fandt den ordening, man havde i Fanefjord vedr. biblioteket, hvor det fungerede som en selvstændig forening og ikke som en kommunal foreteelse, var en god opbygning. Det giver medlemmerne større mulighed for at få deres ønsker gennemført angående biblioteket, når man har en bestyrelse, som man kan gå til. Han takkede for godt samarbejde, også når ledelsen kom til sognerådet for at anmode om højere tilskud. Akhøj Nielsen gav udtryk for stor glæde over, at biblioteket var flyttet ned på skolen. Vi kan ganske simpelt ikke undvære biblioteket i vores arbejde med børnene, ligesom biblioteket ikke i fremtiden kan undvære børnene som lånere. Han sluttede med at rette en tak til frk. Meta Hansen for udstrakt velvilje. Vi havde gerne set dig fortsætte endnu i mange år, det samme ved jeg gælder for børnenes vedkommende. Du tager alle vanskeligheder med et stort smil, vi ved, at det ikke altid må være lige rart at have en hel flok børn i lokalet, men du har forstået at tage børnene, og jeg ved, at børnene kan lide dig, hvad mange buketter fra dem i dagens anledning også er et bevis for.

Det må ikke blive et kommunalt bibliotek

Gdr. Jørgen Scheye, Vindebæk, der var medlem af den første bestyrelse, genopfriskede minder fra de første år. Han pointerede, at man måtte søge at bevare biblioteket som en privat forening. Det må aldrig

blive noget kommunalt, for de kommunale biblioteker har aldrig penge nok, men her har vi aldrig manglet penge. Han sluttede med at takke Meta Hansen, der havde været til uvurderlig gavn for biblioteket.

Vi er blevet kritiseret

Så er det altså 25 år siden, jeg som ung bibliotekar blev anmodet om at bistå med starten af Fanefjord Bibliotek, konstaterede bibliotekar Bjærge-Hansen, Møns Folkebibliotek. Da jeg blev inviteret herud til denne fest, granskede jeg i min hukommelse om samarbejdet mellem Fanefjord og os gennem 25 år ikke havde medført uoverensstemmelser, men det har det ikke, og det skylder vi dem, Meta Hansen, tak for det. Bibliotekerne har i de forløbne 25 år gennemgået en vældig udvikling, ligesom alt andet. Vi er i den senere tid i forbindelse med behandlingen af vort budget i nogle sogneråd blevet kritiseret, fordi vi bruger for mange penge. I første omgang kan man vel blive lidt deprimeret over en sådan tankegang, som vi gennem aviserne er blevet gjort bekendt med. Men når man så hører, at udtalelser som denne, at vi ikke er til gavn for almenvældet, fremsættes af personer, der aldrig har sat deres ben hos os, ja, så er det ligesom vi får optimismen tilbage igen. Vi skal arbejde med det i vores tid og helst være lidt foran. Han sluttede med at takke Fanefjord sogn for god behandling det til trods for, at Fanefjord må give sit tilskud til Møns Folkebibliotek.

Man lærer af historien

Som gammel bibliotekar ved jeg at erfaring, at man lærer af historien, udtalte Ingemann Petersen, der repræsenterede Præstø amts biblioteksforening. Jeg har lært meget af de gamle skrifter, og det er altid en kilde til stor glæde at studere også denne for litteratur. Læser man *"Bøgernes Bog"* fra 1937, erfarer man, at der det år blev oprettet bibliotek i Fanefjord sogn på Møn. Man læser videre, at biblioteket indrettedes i den gamle kro. Så er det, man giver sig til at fundere over, om det har været for at lokke husarerne ind. Har det været sådan, at man kunne tage *"en lille en"* samtidig med, at man lånte bøger?

Man oplever mange morsomme eksempler på, hvordan man mange steder indrettede sig. F.eks. havde man i et sogn indrettet biblioteket i brugsen. Kan De ikke se situationen, man lånte *"En ung piges oplevelser"* og købte en pakke skrå og et halvt pund kaffe samtidig.

Han gratulerede ligeledes bibliotekaren Meta Hansen. Vær glad, at De har fået lov at være med til at gøre dette skelsættende arbejde i en tid, hvor dansk biblioteksvæsen har haft sin største udvikling.

Fhv. uddeler Valdemar Henriksen, Dame, bragte en tak for en god indsats gennem 25 år og håbede på fremgang for biblioteket i fremtiden. Formanden Åge Knudsen meddelte derefter, at Fanefjord Sparekasse har forhøjet sit tilskud til biblioteket fra 250 kr. til 500 kr. årligt.

Meta Hansens tak

Derefter takkede Meta Hansen for de mange smukke ord, der var sagt til hende. Det har været en stor dag for mig, og jeg vil gerne sige tak for festen her og ligeledes takke for den dejlige gave, jeg har fået. Også til Bjærge Hansen og Møns Folkebibliotek vil jeg sige tak for megen hjælpsomhed. De kom herud som en unge mand, Bjærge Hansen, for at hjælpe en *"gammel pige"*, der stod helt på bar bund, hvad arbejdet angik, og det vil jeg sige Dem mange tak for. Meta Hansen takkede ligeledes de mange lånere, der var kommet gennem årene, og håbede, at de ældre også i fremtiden vil slutte lige så godt op om biblioteket som tidligere. Biblioteket skal være et sted, hvor alle sognets folk kan komme. Må jeg også ønske min efterfølger, lærer Lundberg, tillykke med stillingen, jeg håber den må give Dem lige så meget glæde, som

den har givet mig. Også Dem, der har vikarieret for mig, når jeg, som formanden siger: "skulle ud og vifte med ørerne" vil jeg takke ved denne lejlighed.

Meta Hansen sluttede sin takketale med at udbringe et leve for biblioteket.

Derefter gav journalist Alfred Bechmann, Møns Dagblad, en lille underholdning, inden formanden afsluttede den del af festen med at takke alle, der på den ene eller anden måde havde bidraget til festen forløb.

ab - Møns Dagblad 1962

Jonna Kjær-Nielsen

2010